

Asia: VN/30301/2025

Sähköinen testamentti ja testamenttirekisteri; arviomuistio

1.1 Sääntelyn tarpeellisuus

Lausuntonne:

Muistiossa esitettyä mahdollisuutta tehdä testamentti sähköisesti ei pidetä välttämättömänä. Tässä taloudellisessa tilanteessa emme näe syytä käyttää niukkoja resursseja nyt kysymyksessä olevan asian edistämiseen tai testamenttirekisterin perustamiseen.

Mikäli lainsäädäntöä kuitenkin uudistettaisiin, sähköisen testamentin tekemisen rinnalla tulisi säilyttää mahdollisuus tehdä testamentti edelleen paperisena.

Testamentteihin liittyvät riidat tuomioistuimessa liittyvät pääasiassa testamentin tekijät testamentintekokelpoisuuteen, testamentin muuttamiseen tai sen sisällön tulkintaan, joita mahdollisuus tehdä testamentti sähköisesti ei ratkaise. Tilanne voi olla juuri päinvastainen.

1.2 Sähköisen testamentin laatiminen ja allekirjoittaminen

Lausuntonne:

Testamentin sähköisen allekirjoittamisen mahdollistavan teknisen järjestelmän tulisi olla sellainen, että luotettavalla tavalla voitaisiin varmistaa testamentin tekijän henkilöllisyys eli, että testamentin on allekirjoittanut juuri testamentintekijä. Arviomuistiossa esitetty mahdollisuus siihen, että myös testamentin todistajat voisivat osallistua allekirjoitustilanteeseen etäyhteydellä, lisäisi tilanteen epävarmuutta ja saattaisi johtaa uudentyyppisiin testamentin moitekanteisiin tuomioistuimissa. Tältä osin ehdotusta ei pidetä kannatettavana.

1.3 Sähköisen testamentin todistaminen

Lausuntonne:

Tältä osin käräjäoikeus viittaa Markku Helinin lausuntoon todeten kuten Helin, ettei etäyhteydellä tapahtuvaa testamentin todistamista tulisi sallia jatkossakaan. Testamentin todistaminen etäyhteyden välityksellä heikentäisi todistusten luotettavuutta ja olisi omiaan lisäämään testamentin pätevyyttä koskevia riitoja.

1.4 Sähköisen testamentin peruuttaminen

Lausuntonne:

Arviomuistion mukaan mahdollisuus sähköisen testamentin tekemiseen ei muuttaisi testamentin peruuttamiseen liittyvää lainsäädäntöä, jota voidaan pitää kannatettavana. Jonkin verran ongelmallisena voidaan pitää sitä, että rekisteriin tallennettu sähköinen testamentti pitäisi peruuttaa ilmoittamalla siitä rekisterinpitäjälle ottaen huomioon, että tämän hetkisen lainsäädännön mukaan paperinen testamentti voidaan peruuttaa testamentin tekijän taholta pelkästään hävittämällä alkuperäinen testamentti. Edellä mainittu saattaisi nostaa kynnystä peruuttaa/muuttaa testamentin sisältöä.

1.5 Muuta sähköisestä testamentista (ml. tekninen toteutus)

Lausuntonne:

Tämän osalta ei ole lausuttavaa.

2.1 Julkisen vallan ylläpitämisen testamenttirekisterin tarpeellisuus (muiden kuin sähköisten testamenttien osalta)

Lausuntonne:

Testamenttirekisteriä ei pidetä välttämättömänä. Tältä osin viitataan arviomuistion sivulle 42 todeten, ettei testamenttirekisterin perustaminen poistaisi tai ehkäisisi perintöriitoja, vaan saisi aikaan uudenlaisia epävarmoja tilanteita. Rekisteröinti, joka olisi todennäköisesti kansalaisille maksullinen palvelu, voisi osaltaan nostaa kynnystä laatia testamentti taikka muuttaa sitä. Käräjäoikeudelle on myös jäänyt epäselväksi miten testamentin säilymiseen, löytymiseen tai pesänselvityksen helpottamiseen liittyvät positiiviset vaikutukset on arvioitu (onko käytännön kokemuksia, tilastotietoja ym). Erityisesti, jos testamentin tallentamista testamenttirekisteriin ei säädettäisi testamentin pätevyyden edellytykseksi, aiheuttaisi rekisterin perustaminen vain lisää epävarmuutta ja selvitystyötä ja sitä kautta kustannuksia pesänosakkaille.

Mahdollisen testamenttirekisterin osalta tulisi, useamman tekijän testamentin ollessa kyseessä, säätää siitä miten rekisteröinti tapahtuu sekä testamentin tekemisen että sen peruuttamisen yhteydessä epäselvien tilanteiden välttämiseksi (esim vaatiiko rekisteröinti sekä allekirjoitus että peruuttamistilanteessa kaikkien testamentin tekijöiden suostumuksen ym)

2.2 Testamenttirekisterin toteuttamistapa ja sisältö

Lausuntonne:

Tämän osalta ei ole lausuttavaa

2.3 Rekisteröinnin oikeusvaikutukset (ml. muuttaminen ja peruuttaminen)

Lausuntonne:

Tältä osin viitataan Markku Helinin lausuntoon.

2.4 Edustajan käyttö rekisteröinneissä

Lausuntonne:

Mahdollisuus testamentin rekisteröintiin avustajan/edustajan toimesta voitaneen toteuttaa muistiossa esityksen mukaisesti.

2.5 Testamenttirekisterin julkisuus, säilytysaika ja testamentista ilmoittaminen

Lausuntonne:

Käräjäoikeuden käsityksen mukaan testamenttirekisterin tulisi testamentintekijän ollessa elossa ei julkinen. Sen sijaan testamentin tekijän kuoltua kuolinpesän osakkaisiin nähden testamenttirekisterin/testamentin tulisi olla julkinen.

2.6 Muuta testamenttirekisteristä (esim. usean henkilön yhteinen testamentti)

Lausuntonne:

Tältä osin viitataan kohdassa 2.1. lausuttuun.

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Lausuntonne:

Lakimuutoksella ei liene juurikaan vaikutuksia käräjäoikeuksien työmäärään.

3.2 Muut huomiot

Lausuntonne:

Ei lausuttavaa.

Virtanen Marja
Etelä-Savon käräjäoikeus